

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№ 16 (153)

Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол:

- *Зарим газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай*
- *Халиун бугын үндэсний хөтөлбөр батлах тухай*
- *Монгол Улсын Их Хурлын 1996 оны 17 дугаар тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай*

Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоол:

- *Хөтөлбөр батлах тухай*

Улсын Их Хурлын Тамгын газар

**Улаанбаатар хот
2000 он**

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Улаанбаатар хот

2000 оны дөрөвдүгээр сарын 30

№16 (153)

Гарчиг

Нэг. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол

176. <i>Зарим газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай</i>	Дугаар 29	327
177. <i>Хөтөлбөр батлах тухай</i>	Дугаар 30	331
178. <i>Халхун бугын үндэсний хөтөлбөр батлах тухай</i>	Дугаар 31	334
179. <i>Монгол Улсын Их Хурлын 1996 оны 17 дугаар тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай</i>	Дугаар 33	336

Хоёр. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг

180. <i>БНСУ-ын иргэн Ли Тхе Хон, Квон Ен Сүн нарыг " Найрамдал" медалиар шагнах тухай</i>	Дугаар 44	336
181. <i>Дипломат цол олгох тухай</i>	Дугаар 46	336

Гурав. Монгол Улсын Засгийн газрын тогтоол

182. <i>Хөтөлбөр батлах тухай</i>	Дугаар 37	336
-----------------------------------	-----------	-----

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2000 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр

Дугаар 29

Улаанбаатар хот

Зарим газар нутгийг улсын тусгай хамгаалалтад авах тухай

Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай Монгол Улсын хуулийн 25 дугаар зүйлийн 2-т заасныг үндэслэн Улсын Их Хурлын 1998 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн үндэсний хөтөлбөрийн 3.4 дэх заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Байгаль орчны тэнцлийг хадгалах, түүх, соёлын үнэт зүйлсийг хамгаалах, байгалийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд ач холбогдол бүхий зарим газар нутгийг дор дурдсан ангиллаар улсын тусгай хамгаалалтад авахаар тогтоосугай:

1/ Завхан аймгийн Алдархаан, Идэр, Булнай, Их-Уул, Архангай аймгийн Цахир сумдын зарим нутгийг хамарсан Тарвагатай нуруу; Увс аймгийн Зүүнхангай, Өндөрхангай, Цагаанхайрхан, Завхан, Малчин, Наранбулаг сумдын зарим газар нутгийг хамарсан Хан Хөхийн нуруу, Хяргас нуур; Ховд аймгийн Эрдэнэбүрэн, Баян-Өлгий аймгийн Алтанцөгц, Баяннуур сум-

дын хилийн зааг орчмын газар нутгийг хамарсан Цамбагарав уул; Баян-Өлгий аймгийн Улаанхус, Ногооннуур сумдын зарим газар нутгийг хамарсан Сийлхэмийн нуруу; Хэнтий аймгийн Дадал, Норовлин, Биндэр, Баян-Адрага, Дорнод аймгийн Баян-Уул сумдын Онон-Балж голын сав нутагт хамрагдах нутгийн зарим хэсгийг Байгалийн цогцолборт газрын ангиллаар;

2/ Баян-Өлгий аймгийн Ногоон нуур, Алтанцөгц, Увс аймгийн Ховд сумдын хилийн заагт орших Дэвэлийн арал орчмын газар нутгийг байгалийн нөөц газрын ангиллаар.

2. Тарвагатай, Сийлхэмийн нуруу, Хан Хөхий-Хяргас нуур, Цамбагарав уул, Онон-Балжийн байгалийн цогцолборт газрын хилийн заагийг хавсралтын ёсоор баталсугай.

3. Баянхонгор аймгийн Баянлиг, Шинэ-жинст, Баянговь сумдын нутгийн зарим хэсгийг хамарсан Гурилын хоолой, Их баян уул орчмын газар нутгийг "Улсын тусгай

хамгаалалттай газрын ангиллыг шинэчлэн тогтоох тухай” Улсын Их Хурлын 1995 оны 5 дугаар сарын 4 өдрийн 26 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан Говь гурван сайханы байгалийн цогцолборт газрын хилийн заагт хамруулан улсын тусгай хамгаалалтад авч, тус байгалийн цогцолборт газрын хилийн заагийн Өмнөговь, Баянхонгор аймгийн хилийн зааг дахь Үзүүр уснаас Өмнөговь, Баянхонгор, Өвөрхангай аймгийн хилийн заагийн уулзвар хүртэлх хэсгийг хүчингүй болгож, дор дурдсанаар өөрчлөн тогтоосугай:

1/ Өмнөговь, Баянхонгор аймгийн хилийн заагийн Үзүүр ус, түүнээс зүүн хойш орших Модотын хөх уул (1941.0), Хотогчин уул (2005.0), түүнээс зүүн урагш орших Хулгар уул (1687.7), Халзан майлаа уул (1482.7), түүнээс зүүн тийш орших Зургаан худаг (1129.0), түүнээс зүүн урагш Бүгтээ улаан (1113.0), Өмнөговь, Өвөрхангай, Баянхонгор аймгуудын хилийн заагийн уулзвар Хонгор уул (1156.4).

ДАРГА

Р.ГОНЧИГДОРЖ

Улсын Их Хурлын 2000 оны 29 дүгээр тогтоолын хавсралт

1.ТАРВАГАТАЙН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ

Идэр, Булнай сумдын хилийн заагт орших Эрдэнэ уул /2002.0/, түүнээс зүүн урагш орших Хорхойт модон толгой /2151.4/, түүнээс зүүн хойш орших Ац уул, Дугант уул /2465.0/, Ухаа Улаан Чулуут уул /2260.7/, түүнээс зүүн урагш орших Дугуйн Түмбэн уул /2506.7/, 2407.0 тоот, 2399.0 тоот, түүнээс зүүн тийш орших 2485.0 тоот, түүнээс баруун хойш орших Ноост уул, түүнээс зүүн хойш Булнай, Их-Уул сумдын хилийн заагт орших Сэрвэн уул/2690.1/, Өртөмтийн голын эхний 2098.0 тоот, түүнээс хойш голоо уруудсаар Юмын дуган, түүнээс зүүн хойш орших 2126.1 тоот, түүнээс зүүн тийш орших Ухаа хад, Халуун усны голуудын уулзвар, түүнээс зүүн урагш орших 2085.7, түүнээс зүүн тийш орших 2232.6 тоот, Дээд Цэцүүхийн голын зүүн талын 1993.7 тоот, голыг хөндлөн гарч зүүн урагш орших 2227.4 тоот, түүнээс зүүн тийш Дунд Цэцүүхийн голыг хөндлөн гарч 1760.0 тоот, Хар чулуутын голыг өгссөөр Их-Уул сумын хил дээр орших шон №1, түүнээс урагш Завхан-Хөвсгөл, Завхан-Архангай аймгуудын хилийн зааг даган Тэмээн чулуут /2508.3/, Солонготын даваа /2575.0/, түүнээс зүүн урагш орших Индэрт уул /2758.4/, түүнээс баруун урагш орших Тарантын овоо /2523.0/, Салхит уул /2910.8/, Улаан уул /2597.0/, түүнээс зүүн

урагш орших 2541.5 тоот, түүнээс баруун урагш орших 2549.3 тоот, түүнээс баруун хойш орших Хар хад уул /2847.0/, түүнээс баруун урагш орших Их Алаг уул /2837.0/, 3014.0 тоот, Хойлогийн гозгор уул /3058.5/, Боом толгой /2625.0/, 2654.3, 2919.4, 3016.3 тоотууд, Мужаг уул /3202.7/, 3234.4 тоот, түүнээс баруун урагш Завхан, Архангай аймгуудын хил даган явсаар хилийн заагт орших 3096.4 тоот, Отгон сумын хил даган Давааны Хүнх уул /3220.2/, Цагаансайрын даваа /3048.0/, 3361.0 тоот, түүнээс баруун тийш Отгонтэнгэрийн дархан цаазат газрын зүүн хойт талын цэг Чулуутын даваа /2990.0/, түүнээс баруун хойш Отгонтэнгэрийн дархан цаазат газрын хилийн зааг даган Майхан толгой, түүнээс баруун хойш орших Баянзүрх уул /2710.7/, Ухаа уул /2660.2/, 2382.0, 2220.0 тоотууд, түүнээс зүүн хойш орших 2189.0 тоот, түүнээс хойш орших 2311.0 тоот, түүнээс зүүн хойш орших Хөндлөн Бургаст амны 2405.0 тоот, Алдархаан, Идэр сумдын хилийн заагт орших Хандгайтын Булуу уул /3015.9/, Их ханан уул /2660.6/, Цалуу уул /2710.3/, Түсгалт уул /2448.2/, Овоот уул /2619.2/, Харуул цохио булуу уул /2682.0/, түүнээс хойш орших Намширын уул, түүнээс зүүн хойш орших Бөөргийн дөмбөн хос уул /2344.7/, Гозгор овоот уул

/2361.4/, 2524.0, 1986.0, 2464.8 тоотууд, түүнээс баруун хойш Идэр, Булнай сумдын хилийн заагт орших Эрдэнэ уул /2002.0/.

2.ХАН ХӨХИЙН НУРУУ, ХЯРГАС НУУРЫН БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ

А. Хан Хөхийн нурууны хэсэг:

Баруун хойт захын цэг буюу Хачиг уул /2240.2/, түүнээс зүүн урагш орших Нүцгэн уул /2443.0/, Цагаан Хайрхан уул /2512.4/, түүнээс зүүн хойш явсаар Мөндөөхөө голыг хөндлөн гарч Арцаг /2080.0/, түүнээс зүүн тийш орших 2201.3 тоот, түүнээс чанх хойш, Бөөн Зулзагат уулаас чанх зүүн тийш орших Шон №2, түүнээс баруун тийш орших Бөөн Зулзагат уул /1828.0/, түүнээс зүүн хойш орших Хойд Далт уул /1636.2/, Баруунтурууны голын эрэг дээрх Өндөрхангай, Цагаанхайрхан сумдын хил болох Улиастайн булан дахь 1-р шон, Дунд Хар Усны уул /1502.0/, Харганат уул /1559.0/, түүнээс зүүн урагш орших 1403.8 тоот, түүнээс зүүн хойш Хуст, Шотон голуудыг хөндлөн гарч Зүүнтурууны бэлчир /1297.0/, түүнээс зүүн тийш Их хужиртын голын хойт эргээр эх хүртэл өгсөж, хөтлөөр даван Билзүүгийн голоор өгсөн Хар Байцын булаг, түүнээс зүүн хойш орших 1609.0 тоот, Их тоот уул /2108.4/, Новшт уул /1869.2/, түүнээс зүүн урагш орших 1700.0 тоот, Үзүүр Шовгор уул /1803.6/, түүнээс баруун урагш орших Чулуут Эрээн уул /1949.2/, Тостын Үзүүр уул /1850.6/, түүнээс зүүн урагш орших Онгорхой уул /2008.4/, Замын Улаан уул /2008.5/, Зүрх уул /2052.9/, Хүнхийн уул /2073.8/, түүнээс баруун урагш орших Хүнхийн Халзан уул

/2139.8/, түүнээс урагш орших Модон Залгаа уул /2367.0/, Хавчигийн Модот уул /2330.0/, Хурт элгийн овоо /2328.3/, түүнээс баруун урагш Хар усны голын эрэгт орших 2033.0 тоот, түүнээс зүүн урагш орших Цог Өндөр уул /2520.0/, түүнээс баруун урагш Зүүн голын эрэгт орших 2360.0 тоот, Зүүн голын урд эргээр уруудан 2177.0 тоот, түүнээс баруун хойш орших 2325.0 тоот, түүнээс баруун тийш орших Улаан Зайвар уул /2343.0/, түүнээс баруун хойш орших Өндөр Улаан уул /2264.0/, түүнээс баруун урагш орших 2505.0 тоот, түүнээс урагш орших Улаан толгой /2180.0/, түүнээс баруун урагш орших Толь булаг, Толийн Улаан уул /1887.0/, түүнээс баруун хойш Баруун Хөхийн бэлээр хойш эргэн Барилт уул /2219.8/, Өндөр цахиур /2154.9/, түүнээс баруун урагш орших Бага Жаргалантын даваа, Дөмбөн уул /2374.0/, түүнээс баруун хойш Шонтын голын эрэгт орших 2146.0 тоот, Шонтын голыг хөндлөн гарч Арцаг Дүмбэн /2360.0/, Мөндөөхөө голыг хөндлөн гарч 2092.0 тоот, түүнээс баруун урагш орших 2017.0 тоот, Улаан уул /1963.0/, түүнээс зүүн хойш орших Долоогийн уул /2247.7/, түүнээс баруун хойш орших Бунхант уул /2067.7/, түүнээс зүүн хойш орших Хачиг уул /2240.2/.

Б. Хяргас нуурын хэсэг:

Баруун хойт захын цэг нь 1135.1 тоот, түүнээс зүүн тийш орших 1103.1 тоотыг дайран Хяргас нуурын эрэгт орших Шон №1, түүнээс зүүн хойш нуурын эрэг даган явсаар Аршаант уулаас баруун урагш, нуурын эрэгт орших 1028.5 тоот, Аршаант уул /1278.8/, түүнээс зүүн урагш орших 1103.6 тоот, 1043.2 тоот, Дууг /1148.6/, түүнээс зүүн хойш орших 1411.9 тоот, түүнээс зүүн урагш орших Талын Хар уул /1496.4/, Толь уул /1257.9/, түүнээс баруун урагш орших 1265.0 тоот өндөрлөг, Харуул толгой /1273.7/, Сүүл Хар уул /1509.5/, Өндөр Хар уул /1332.0/, Ангаахай толгой /1225.2/.

Ширээ Овоо уул /1245.8/, Чандмань овооны харалдаа Олгой нуурын зүүн хойт эрэгт орших Шон №2, Олгой нуурын урд эргээр тойрон нуурын баруун эрэгт орших Шон №3, түүнээс баруун хойш орших 1041.0 тоот, Завхан голын салаан дунд орших 1040.0 тоот, Улаан сайрын голыг гарч 1031.3 тоот, Дөшийн овоо /1137.5/, түүнээс баруун хойш орших Мунын нуурын урдуур гарч Мунын толгой /1131.9/, Хайч уул, Дарцагт уул /1551.0/, 1360.0 тоот, Олон Овоот Цахиур уул /1300.4/, 1230.8 тоот, Шаазгай толгой /1222.5/, 1093.9 тоот, түүнээс зүүн хойш орших 1135.1 тоот.

3.ЦАМБАГАРАВ УУЛЫН БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ

Баруун хойт захын цэг нь Ганц толгой /1968.6/, түүнээс зүүн урагш орших Цагаан сайрын өндөрлөг /1994.9/, Хадат уул /2532.4/, түүнээс зүүн хойш орших Уяа хад /1827.0/, Цагаан Хөшөөн даваа /1625.0/, түүнээс зүүн урагш орших Гурван толгой /1634.0/, Дамжих толгой /1605.0/ дайран Ховд голын Шижигтийн хавцлын зүүн эрэгт орших Шон №1, тэндээс Шижигтийн хавцлын зүүн эргээр уруудан Хясаат уул, түүнээс баруун урагш орших Буур Улаан уул /2123.0/, түүнээс баруун тийш орших Шар дэвсэг /1572.0/, түүнээс баруун урагш орших Ямаат

уул /2180.0/, Хоогийн Өндөр уул /2635.2/, Цагаан гол, Битүү эргийн голд нийлдэг цэг буюу Шон №2, 2657.3 тоот, Мараат хөтөл /2648.0/, түүнээс баруун хойш орших Мөөгийн Хүрэн уул /3564.2/, Баян-Өлгий, Ховд аймгуудын хилийн заагт орших Намаржааны хөтөл /2891.0/, түүнээс баруун хойш орших Сул толгой /3181.3/, Дэвсэг уул, Алтанцөгц, Баяннуур сумдын хилийн заагт орших Рээний хяр /2938.3/, түүнээс зүүн хойш орших Мөргүү уул /3189.8/, Ганц толгой /1968.6/.

4. СИЙЛХЭМИЙН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ

"А" хэсэг

Баруун захын цэг нь улсын хил дээр орших Цагаан даваа /2677.2/, түүнээс хойш улсын хил даган явсаар улсын хил дээр орших 2728.0 тоот, түүнээс зүүн урагш орших Хаалгатын даваа /2492.8/, Ар Орогч уул /2738.9/, Бугын салаа уул /2819.2/, түүнээс баруун урагш Ногооннуур, Улаанхус сумдын хилийн заагт орших Талын толгойн хөтөл /2566.8/, Шагайт уул /2756.2/, 2836.7 тоот,

Байжин салаа уул, Бор бургас, Шар нохойтын голуудын уулзвараас доош орших 2473.7 тоот, Жиравай уул /2923.1/, Хүрэн уул /2697.0/, түүнээс баруун хойш орших Цагаан чулуут уул /2841.8/, Алаг уул /2915.0/, Хүнгүй Хөл уул /2982.2/, Хар чулуут уул /3089.1/, түүнээс баруун урагш орших Улаан хад уул /2923.8/, улсын хил дээр орших Цагаан даваа /2677.2/.

"Б" хэсэг

Баруун хойт захын цэг нь Түргэний гол Баруун салаагийн эхний нуурт цутгаж байгаа цэг буюу Шон №1, түүнээс зүүн хойш улсын хил дээр орших Царигийн Ногоон нуурын баруун эргийн цэг буюу Шон №2, улсын хил даган явсаар Хужирт уулаас зүүн урагш, Хөх Хэрц уулаас баруун хойш Асгатын голын баруун эрэгт орших Шон №3, түүнээс зүүн урагш орших Хөх Хэрц уул /2222.6/, Ихэр Хар толгой /2232.0/, Ганзага толгой /2150.4/, Үзүүр толгой /2127.8/, түүнээс баруун урагш орших Ямаат уул /3030.5/, түүнээс зүүн урагш орших Бургасан уул /2603.0/, Асгат уул /2256.6/, Бага Хатуу уул /2378.4/, Бага Жарга уул /2652.1/, Овог уул /3166.2/, түүнээс баруун урагш орших Хар Сайн уул /2847.2/, түүнээс урагш орших Түнгэт уул

/2417.1/, түүнээс баруун урагш орших Дөшийн Гөзгор уул /2785.6/, түүнээс баруун хойш орших Улаан Хадат уул /2525.2/, Ямаат уул /2812.1/, түүнээс хойш орших Хөхтийн Цагаан Жинст уул /2924.3/, түүнээс баруун хойш орших Хөхийн уул /3139.1/, түүнээс зүүн хойш орших Нөөлөгт уул /3018.8/, Хэрээгийн толгой /2928.5/, түүнээс баруун хойш улсын хил дээр орших Хатуугийн Мөнх Цаст уул /3754.2/, түүнээс хойш улсын хил даган явсаар улсын хил дээр орших 3629.2 тоот, түүнээс баруун хойш орших Бага Мушгиу уул /3209.0/, түүнээс зүүн хойш орших Их Мушгиу уул /3545.5/, түүнээс баруун хойш орших Түргэний гол Баруун салаагийн эхний нуурт цутгаж байгаа цэг буюу Шон №1.

5. ОНОН-БАЛЖИЙН БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ

"А" хэсэг

Улсын хилийн 803 дугаар багана, түүнээс зүүн тийш улсын хилээр даган 1065.6 тоот, түүнээс баруун урагш орших 1276.6 тоот, Сүмбэр уул, Сүмбэрийн овоо /1198.0/, 1154.6, 1141.6, 1302.6, 1280.2, 1381.2 тоотууд, Их Өлзийт уул /1251.7/, түүнээс зүүн урагш орших Бага Өлзийт уул /1210.0/, 926.3, 928.0, 906.0, 900.9 тоотууд, Шовгор уул /1182.3/, түүнээс баруун урагш орших Харгиаст уул /1294.1/, 1269.1 тоот, түүнээс баруун тийш орших Баянбулаг голын эх, мөн голыг уруудан түүнээс баруун хойш орших Хажуу булаг, түүнээс баруун тийш орших Баян уул /1154.5/, түүнээс баруун урагш орших Чулуутын булаг, Зүүн Бор Өндөр уул /1133.7/, Баруун Бор Өндөр уул /1139.3/, Асгат уул /1255.2/, Намт толгой, Харганат толгой /1237.5/, түүнээс баруун тийш орших Харуул уул /1345.5/, 1323.8, 1236.8 тоотууд, Баруун Буурал уул /1306.7/, Хөтөлж уул /1366.0/, түүнээс баруун урагш орших 1354.2

тоот, Урт Бор Овоот толгой /1373.7/, түүнээс баруун тийш орших Өлзийт толгой /1207.9/, Хөх толгой уул /1358.0/, Тар уул /1398.1/, түүнээс хойш орших Хатан Байц уул /1392.0/, түүнээс баруун хойш орших Өндөр Байц уул /1464.0/, түүнээс зүүн хойш орших Хэцүү Өндөр уул /1568.4/, түүнээс хойш орших Хэцүүгийн Өндөр уул /1438.0/, түүнээс баруун хойш орших Балж, Зүүн Хувьтайн голын уулзвар, Балжийн голыг өгсөн Хөмөл, Балж голын уулзвар, тэндээс Хөмөлийн голыг өгсөн 1 тоот шон, түүнээс зүүн тийш орших Цагаан уул /1401.5/, Баруун Баян Хан уул /1458.0/, Зүүн Баян Хан уул /1452.4/, 1078.0 тоот, Чулуут толгой /1285.3/, Оорцог толгой /1176.2/, Баян Цогт толгой /1132.0/, түүнээс зүүн хойш орших Хүрэн Хадат уул /1266.0/, Хүрэн Өндөр уул /1372.6/, Шардаг толгой /1228.0/, 1055.0, 1014.0 тоотууд, улсын хилийн 803 дугаар багана.

"Б" хэсэг

Улсын хилийн 1119 дүгээр багана, түүнээс зүүн хойш улсын хилээ даган улсын хилийн 829 дүгээр багана, түүнээс зүүн тийш Адарган уул, Дөрвөлжин уул, 844.6 тоот, түүнээс зүүн урагш орших Хэр, Онон голын уулзвар, түүнээс баруун урагш ойн хормойгоор Эрээн голыг гатлан Онон, Ар Дархинт голын уулзвар, түүнээс Ар Дархинт голоо өгссөөр Ар Дархинт, Хярт голын уулзвар, түүнээс зүүн урагш орших 1077.1 тоот, түүнээс урагш орших Шивээт уул /1277.8/, Гунын уул /1271.8/, Бугат уул /1346.2/, түүнээс зүүн урагш Их Бугат уул, түүнээс баруун урагш Бага Хавчуу уул /1345.2/, Жигэн уул /1373.4/, түүнээс урагш

орших 1388.4 тоот, түүнээс баруун урагш орших Овоот толгой /1283.3/, түүнээс урагш орших Зүүн Буурал уул, түүнээс баруун урагш орших Баруун Буурал уул /1296.3/, Буяндэлгэр уул /1317.7/, түүнээс баруун тийш орших Улиаст уул, түүнээс баруун хойш орших Их Сонгинот уул /1396.0/, Онон, Улж голын уулзвар, түүнээс хойш Онон голоо уруудан Онон, Балж голын уулзвар, түүнээс хойш орших Шавагийн булаг, 892.0 тоот, түүнээс зүүн хойш орших Агац толгой /937.0/, Таван толгойн уул /1027.6/, түүнээс баруун хойш орших 1036.1 тоот, улсын хилийн 1119 дугаар багана.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2000 оны 4 дүгээр сарын сарын 14-ний өдөр

Дугаар 30

Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр батлах тухай

"Хөтөлбөрийн төсөл боловсруулах тухай" Монгол Улсын Их Хурлын 1999 оны 8 дугаар тогтоолыг үндэслэн ТОГТООХ нь:

1.Ой, мод боловсруулах салбарын үйлдвэрлэлийг сэргээх, тухайн чиглэлээр байгуулагдсан тосгоны хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх арга хэмжээний хөтөлбөрийг хавсралтын ёсоор баталсугай.

2.Хөтөлбөрт тусгагдсан зорилт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг гадаад улс, олон улсын байгууллагын зээл тусламжийг ашиг-

лан шийдвэрлэх буюу улсын төсөвт тусган санхүүжүүлж байхыг Засгийн газар / Р. Амаржаргал/- т даалгасугай.

3.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэнд хяналт тавьж ажиллахыг Байгаль орчин, хөдөөгийн хөгжлийн байнгын хороо / Б. Батбаяр/- нд даалгасугай.

ДАРГА

Р.ГОНЧИГДОРЖ

Улсын Их Хурлын 2000 оны 30 дугаар тогтоолын хавсралт

ОЙ, МОД БОЛОВСРУУЛАХ САЛБАРЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ СЭРГЭЭХ, ТУХАЙН ЧИГЛЭЛЭЭР БАЙГУУЛАГДСАН ТОСГОНЫ ХҮН АМЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, НИЙГМИЙН АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Хөтөлбөрийн зорилго

1.1. Хөтөлбөрийн зорилго нь ой, мод боловсруулах салбарын үйлдвэрлэлийг сэргээх, тухайн чиглэлээр байгуулагдсан тосгоны хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн асуудлыг сайжруулахад чиглэнэ.

1.2. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд тэргүүн ээлжинд мод бэлтгэх, боловсруулах аж ахуйн нэгжийг түшиглэн байгуулагдсан Бугант, Хялганат, Тосонцэнгэл, Түнхэл, Дулаанхаан, Батширээт, Эрээн зэрэг тосгон хамаарна.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилт

2.1. Хөтөлбөрийн зорилгын хүрээнд мод боловсруулах үйлдвэрлэлийг сэргээх, тухайн чиглэлээр байгуулагдсан тосгоны хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх чиглэлээр дараахь зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.1.1. мод боловсруулах үйлдвэрлэлийг сэргээх, хүн амын өргөн хэрэглээний уламжлалт модон эдлэлийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;

2.1.2. ойн санг аж ахуйн нэгж, байгууллагад гэрээгээр эзэмшүүлэн ашиглуулж ойжуулалт, ойн аж ахуйн арга хэмжээг нэмэгдүүлэх, ойн төрөл бүрийн дагалт баялгийг ашиглан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;

2.1.3. модны үйлдвэрлэлийн чиглэлийн аж

ахуйн нэгж, байгууллагад ажиллаж байсан хүмүүсийг газар тариалан, мал аж ахуй эрхлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх, бусад үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэх үйл ажиллагааг дэмжих;

2.1.4. тосгоны хүн амын нийгмийн асуудлыг сайжруулахад нь дэмжлэг үзүүлэх.

Гурав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

3.1. Мод боловсруулах үйлдвэрлэлийг сэргээх, хүн амын өргөн хэрэглээний модон эдлэлийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх зорилтын хүрээнд дор дурдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. мод бэлтгэх, боловсруулах үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг байгаль орчинд халгүйгээр тухайн бүс нутгийн онцлог ойн нөөцийн даацад тохируулан ашиглах;

3.1.2. үртэс, холтос, модны зах, тайрдыг боловсруулж бүтээгдэхүүн хийх, цул модон хийцийн мебель, наамал, матмал модон эдлэл үйлдвэрлэх шинэ техник, технологи нэвтрүүлэх, энэ чиглэлийн жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэх иргэд байгууллагыг дэмжих;

3.1.3. модны шилмүүс, үзүүр, мөчир, гишүү, тайрдас, таваарлаг чанар муутай модыг механик болон химийн аргаар гүнзгий боловсруулж ашиглах үйл ажиллагааг урамшуулах;

3.1.4. хус модыг үйлдвэрлэлийн аргаар боловсруулах, хусан зүймэл шал, барилгын модон хийц, эдлэлийг үйлдвэрлэх техник, технологийг үйлдвэрлэлийн хуучин бааз суурийг нь түшиглэн нэвтрүүлэх санаачлагыг дэмжих;

3.1.5. модны шилмүүснээс эфирийн тос, витамин нунтаг, эмчилгээний ханд болон шинэс, нарс модноос давирхай олборлон канфол, скипидар, хус модноос нүүрс гарган авах үйлдвэрлэлийг энэ хөтөлбөрт заагдсан тосгоны зарим ой, модны үйлдвэрүүдийг түшиглэн байгуулж ажиллуулах, бүтээгдэхүүнийг дотоод, гадаадын зах зээлд нийлүүлэх арга хэмжээг дэс дараалалтай авч хэрэгжүүлэх;

3.1.6. говийн бүсийн аймгийн малчдын өргөн хэрэгцээнд зориулан малын хашаа, саравчны мод, араг, савар, эмээл, модон уур, аяга таваг, сүхний иш, уурга, модон тэрэг, гэрийн мод, тавилга зэрэг бүтээгдэхүүнийг захиалга, гэрээний үндсэн дээр үйлдвэрлэх ажлыг зохион байгуулах;

3.1.7. говь болон тал хээрийн аймгуудад түлшний мод, иргэдийн өргөн хэрэглээний модон эдлэлийг дамжуулан худалдах цэг, салбарыг байгуулах, яармаг худалдааг төв орон нутагт жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулахад нутгийн захиргааны байгууллагаас дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.8. одоо байгаа ажлын байрыг тогтвортой хадгалах, өргөтгөх зарчмыг баримтлан орон нутгийн өмчийг хувьчлах, өмч хувьчлалын сангаас "Ажил олгогчдыг дэмжих сан" бий болгох;

3.1.9. мод, модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх чиглэлээр тосгоны дундын зориулалттай "Сургалт-үйлдвэрлэлийн төв" ийг орон нутгийн өмчид тулгуурлан байгуулж ажиллагсдын мэргэжлийн ур чадварыг сайжруулах, шинээр мэргэшүүлэх.

3.2. Ойжуулалт, ойн аж ахуйн арга хэмжээг нэмэгдүүлэх, ойн дагалт баялгийг ашиглах зорилтын хүрээнд дор дурдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

3.2.1. аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагсдын мэргэжил, ур чадвар, зориулалтын техник, технологийг харгалзан ойг гэрээгээр эзэмшүүлж ашиглуулах арга хэмжээг авах;

3.2.2. ой хамгаалах, нөхөн сэргээх ажилд тосгоны хүн амыг татан оролцуулж, мэргэжлийн сургалт зохион байгуулах;

3.2.3. ойг тарьж ургуулах, тарьц суулгац бойжуулах, ойн байгалийн сэргээн ургалтад туслах ажлыг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх;

3.2.4. Сэлэнгэ аймгийн зарим ой, модны чиглэлийн аж ахуйн нэгжид ойн арчилгаа, цэвэрлэгээний огтлолт явуулах тусгай хэсэг зохион байгуулан ажиллуулж түлшний мод бэлтгүүлж, хэрэгцээт газар нийлүүлэх;

3.2.5. жимс, жимсгэнэ, мөөг, хүнсний ургамлыг хоол хүнсэнд ашиглах, бэлтгэх, боловсруулах, хүн амд түүгээр үйлчлэх, эмийн ургамлыг уламжлалт аргаар боловсруулах эм бэлдмэлийн жижиг цехүүдийг ажиллуулах, тэдгээрийг борлуулах ажилд бизнес эрхлэгчид, нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх;

3.2.6. байгалийн дагалт баялгийг зөв зохистой, үр дүнтэй ашиглах чиглэлээр судалгаа, шинжилгээ явуулах иргэд, байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжих;

3.2.7. ойн дагалт баялаг болон ойн арчилгаа, цэвэрлэгээний огтлолтоос гарсан модоор өргөн хэрэглээний модон эдлэл, бэлэг дурсгалын зүйл үйлдвэрлэх, ахуйн зориулалтаар ашиглах.

3.3. Ой, модны үйлдвэрлэлийн чиглэлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад ажиллаж байсан хүмүүст газар тариалан, мал аж ахуй, бусад үйлдвэрлэл үйлчилгээ эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилтын хүрээнд дор дурдсан арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ:

3.3.1. газар тариалан эрхлэх сонирхолтой иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагад гэрээгээр газар эзэмшүүлэн ашиглуулах асуудлыг сумдын Засаг даргын тамгын газар шийдвэрлэж, газар тариалан эрхлэх боломжоор хангах;

3.3.2. "Ногоон хувьсгал" хөтөлбөрийн хүрээнд ногоо тарих, ургуулах сургалтанд тухайн тосгоны хүн амын тодорхой хэсгийг хамруулж, газар тариалан эрхлэх ойлголт өгч, дадал, хэвшил болгох;

3.3.3. иргэд байгууллагыг хүнсний ногооны үрээр хангах, үрийн нөөцтэй болоход нь дэмжлэг үзүүлэх;

3.3.4. газар тариалангийн бүтээгдэхүүнийг орон нутагтаа боловсруулах, гурилын тээрэм, ногоо савлах, хадгалах зоорь байгуулах, ашиглах үйл ажиллагааг өргөжүүлэх;

3.3.5. хадлан, тэжээл бэлтгэж зах зээлд нийлүүлэх ажлыг иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дэмжлэгтэйгээр зохион байгуулах;

3.3.6. сүү, цагаан идээг уламжлалт болон гар үйлдвэрлэлийн аргаар боловсруулах, цөцгийн тос, тараг, айргийг эрүүл ахуйн шаардлага хангахуйц хэмжээнд савлан хот, орон нутгийн зах зээлд борлуулах замаар хүн амын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх;

3.3.7. ноос, ноолуур, арьс ширийг стандартын шаардлагын дагуу бэлтгэх, түүхий эд

бэлтгэлийн хоршоо, жижиг, дунд үйлдвэр байгуулан ажиллах иргэдийн санаачлагыг дэмжих;

3.3.8. үржлийн мал худалдах үзэсгэлэн худалдаанд оролцуулах, үржлийн ажлыг сайжруулж ашиг шим сайтай шилмэл омгийн малыг өсгөх замаар малын ашиг шимийг нэмэгдүүлэх;

3.3.9. үндэсний гар урлалын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, оёдол, хатгамал, наамал, сийлбэр, цоолбор зэрэг арга барилыг залуу хүмүүст уламжлуулан үлдээх сургалт явуулах;

3.3.10. орон нутгийн байгалийн үзэсгэлэн, онцлогийг ашиглан аялал жуулчлалын шинэ чиглэл бий болгох, жуулчны бааз байгуулж ажиллуулах үйл ажиллагааг дэмжих;

3.3.11. мод бэлтгэх, боловсруулах мэргэжилтэй ажилчдыг өөр чиглэлээр мэргэшүүлэх сургалтыг зориуд зохион байгуулах, дадлага хийлгэх;

3.3.12. худалдаа, үйлчилгээний мэдээллийн сүлжээ байгуулах, мэдээллийн төвийг аймаг, хотын сүлжээтэй холбох ажлыг зохион байгуулах.

3.4. Хүн амын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх зорилтын хүрээнд дор дурдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

3.4.1. орлого бий болгох нийтийг хамарсан ажлын төслийг энэхүү хөтөлбөрийн 1.2 дахь хэсэгт дурдсан тосгонд хэрэгжүүлэх;

3.4.2. ядуу амьдралтай эмзэг хэсгийн иргэдэд дэмжлэг үзүүлсэн, ажлын байр бий болгосон төрийн бус байгууллага, иргэд, аж ахуйн нэгжийг шалгаруулж, урамшуулан сурталчлах, тэдний үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх.

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үе шат

4.1. Хөтөлбөрийг дор дурдсан үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

4.1.1. нэгдүгээр үе шат- 2000-2005 он. Нутгийн захиргааны байгууллага хөтөлбөрт заасан ажлын байрыг нэмэгдүүлэх боломжит эх сурвалжийг судалж, иргэдийг ажлаар хангах асуудлыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авна.

Төрийн захиргааны төв байгууллага ой, модны үйлдвэрлэлийг сэргээх бодлого, үйл

ажиллагааг хэрэгжүүлж эхэлнэ.

Аж ахуйн нэгж, байгууллагад ойг гэрээгээр эзэмшүүлж ашиглуулах, хамгаалах, ойн сангийн баялагийг зөв зохистой ашиглах асуудлыг шийдвэрлэх;

4.1.2. хоёрдугаар үе шат- 2006-2010 он. Ой, мод боловсруулах салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааг сэргээж, төлөвлөгдсөн арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх.

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт

5.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулах, зохицуулах, хэрэгжилтэнд хяналт тавих үүрэг бүхий орон тооны бус Үндэсний зөвлөл ажиллана. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг Засгийн газар батална.

5.2. Үндэсний зөвлөл нь дор дурдсан үүрэг гүйцэтгэнэ:

5.2.1. хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх жил бүрийн төлөвлөгөөтэй ажиллаж, хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд зохион байгуулах,

зохицуулах, хяналт тавих, үр дүнг тайлагнах;

5.2.2. холбогдох аймгийн салбар зөвлөлүүдийг чиглэл, удирдамжаар хангах;

5.2.3. хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг салбар зөвлөл жил бүрийн 1 дүгээр сард Үндэсний зөвлөлд, Үндэсний зөвлөл жил бүрийн 1 дүгээр улиралд Засгийн газарт тус тус тайлагнана. Засгийн газар энэ тогтоолын биелэлтийг Улсын Их Хуралд 2 жил тутамд 1 удаа мэдээлнэ.

Зургаа. Хөтөлбөрийн санхүүжилт

6.1. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд санхүүжилтийн дараахь эх үүсвэрийг ашиглана:

6.1.1. "Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих" сан;

6.1.2. иргэд, байгууллагын өөрийн хөрөнгө;

6.1.3. хандивлагч орон, олон улсын байгууллагын зээл тусламж;

6.1.4. улсын төвлөрсөн болон орон нутгийн төсөв;

6.1.5. бусад эх үүсвэр.

Долоо. Хөтөлбөрийн үр дүн

7.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараахь үр дүнд хүрнэ:

7.1.1. ой, модны аж ахуйн нэгжийг түшиглэн байгуулагдсан тосгоны хүн амын хөдөлмөр эрхлэлт сайжирч, ажлын байр нэмэгдэнэ;

7.1.2. энэ хөтөлбөрийн 1, 2 дахь хэсэгт заасан тосгон, бусад аймаг, хотын иргэд,

байгууллагуудын хоорондын уялдаа холбоо сайжирч, үйлдвэрлэл, худалдаа өргөжнө;

7.1.3. тосгоны хүн амын амьжиргааны төвшин дээшилж, ой модны аж ахуйн нэгжүүдэд ажиллаж байсан хүмүүс шинэ мэргэжил ажлын байртай болж, тэдний өрхийн орлого нэмэгдэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2000 оны 4 дүгээр сарын сарын 14-ний өдөр

Дугаар 31

Улаанбаатар хот

Халиун бугын үндэсний хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авахыг Засгийн газар /Р.Амаржаргал/-д даалгасугай.

1."Халиун бугын үндэсний хөтөлбөр"-ийг хавсралтын ёсоор баталсугай.

2.Халиун бугын үндэсний хөтөлбөрийг

ДАРГА

Р.ГОНЧИГДОРЖ

Улсын Их Хурлын 2000 оны 31 дүгээр тогтоолын хавсралт

ХАЛИУН БУГЫН ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Хөтөлбөрийн зорилго

1.1.Хөтөлбөрийн зорилго нь бугын сүргийг хамгаалах замаар тэдгээрийн тоо байгалийн жамаар хэвийн өсч үржих толгойг нэмэгдүүлэн зохистой ашиглалт нөхцөлийг хангах, зориудаар үржүүлж, цөм явуулахад чиглэнэ.

Хоёр.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

2.1.Бугыг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх, зохистой ашиглах ажлын хүрээнд дор дурдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

2.1.1.буга хамгаалах ажлын зохион байгуулалт, эрх зүй, эдийн засгийн үндсийг боловсронгуй болгоно;

2.1.2.бугын тархац, байршил, тоо толгой, сүргийн бүтэц, нөхөн үржил, агнуурын нөөцийг судлан тогтоох, тэдгээрийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх, зохистой ашиглах шинжлэх ухааны үндэслэлийг боловсруулах;

2.1.3.бугын үндсэн тархац нутгийг орон нутгийн болон улсын тусгай хамгаалалтад хамруулж, хамгаалалтын менежментийг сайжруулах;

2.1.4.бугын тархац нутгийг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад тодорхой нөхцөл, болзолтойгоор гэрээний үндсэн дээр ашиглуулах ажлыг 2000 оноос эхлэн зохион байгуулах;

2.1.5.буга бүхий газруудын байгаль хамгаалагчдыг эн тэргүүний ээлжинд уналга,

бие хамгаалах болон холбооны хэрэгслээр хангах, тэдний мэдлэг мэргэжлийг дээшлүүлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах;

2.1.6.буга хамгаалах ажлыг орон нутагт эрчимжүүлж, хууль бус агналтын талаархи иргэдийн мэдээллийг урамшуулах механизмыг бүрдүүлэх;

2.1.7.бугын биологи, генетик, экологийн чиглэлийн судалгааны ажлын уялдаа холбоог сайжруулж, үр өгөөжийг дээшлүүлэх;

2.1.8.бугыг зориудаар өсгөн үржүүлэх арга технологийг боловсруулж нэвтрүүлэх;

2.1.9.буга хамгаалах талаар олон улсын хамтын ажиллагааг бүх талаар өргөжүүлэн хөгжүүлнэ. Буга хамгаалах, өсгөн үржүүлэх чиглэлээр үндэсний болон олон улсын хурал, зөвлөгөөн, уулзалт зохион байгуулж, төсөл хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авна;

2.1.10.буга байршин амьдардаг үзэсгэлэнт газруудад байгалийн аялал, жуулчлал хөгжүүлж, унаган байгалийн гоо сайхныг сурталчлан таниулах ажлыг эрчимжүүлнэ;

2.1.11.бугын аж ахуй эрхлэх, байгалийн жамаар унасан ясан эвэр цуглуулах журмыг боловсруулж мөрдүүлнэ;

2.1.12.бугыг зориудаар өсгөн үржүүлэх чиглэлээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг буга, согооны экологи-эдийн засгийн үнэлгээний төлбөрөөс хөнгөлөх арга хэмжээ авна;

2.1.13.бугын гаралтай түүхий эдийг иж бүрэн боловсруулж, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйл ажиллагааг дэмжиж, энэ ажилд гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалтыг чиглүүлнэ;

2.1.14.бугын ясан болон цусан эврээр эх орны үйлдвэрт эм бэлдмэл, бүтээгдэхүүн хийх, бугын гаралтай түүхий эдийг биотехнологийн аргаар иж бүрэн боловсруулах жижиг үйлдвэрлэл хөгжүүлэхэд анхаарна;

2.1.15.бугын аж ахуй өндөр хөгжсөн зарим оронд мэргэжилтэн бэлтгэх, боловсон хүчнийг дотоод, гадаадад давтан сургах, түүнчлэн богино хугацааны сургалт зохион байгуулах арга хэмжээ авна.

Гурав.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үе шат

3.1.Энэхүү хөтөлбөрийг хоёр үе хүртэл; шаттайгаар дараахь хугацаанд хэрэгжүүлнэ;

3.1.1.нэгдүгээр үе шат 2000-2002 он

3.1.2.хоёрдугаар үе 2002-2006 онд.

Дөрөв.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалт

4.1.Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх ажлыг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага холбогдох байгууллагуудтай хамтран удирдан зохион байгуулж, хэрэг-

жилтийг жил бүрийн 1 дүгээр улиралд Засгийн газарт тайлагнана. Засгийн газар энэ тогтоолын биелэлтийг Улсын Их Хуралд 2 жил тутамд 1 удаа мэдээлнэ.

Тав.Хөтөлбөрийн санхүүжилт

5.1.Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд санхүүжилтийн дараахь эх үүсвэрийг ашиглана:

5.1.1.байгаль хамгаалах сан;

5.1.2.гадаадын хөрөнгө оруулалт;

5.1.3.олон улсын байгууллагын тусламж, хандивын хөрөнгө;

5.1.4.иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дэмжлэг тусламж, хандивын хөрөнгө;

5.1.5.бусад эх үүсвэр.

Зургаа.Хөтөлбөрийн үр дүн

6.1.Хөтөлбөр хэрэгжүүлснээр дараахь үр дүнд хүрнэ:

6.1.1.бугын хамгаалалт сайжирч, байгалийн жамаар өсч үржих нөхцөл бүрдэнэ;

6.1.2.бугыг зориудаар өсгөн үржүүлэх ажлын эхлэл тавигдана;

6.1.3.бугын гаралтай бүтээгдэхүүний хэмжээ нэмэгдэж, үндэсний болон экспортын үйлдвэрлэл хөгжинө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

 2000 оны 4 дүгээр сарын
сарын 20-ны өдөр

Дугаар 33

 Улаанбаатар
хот

**Монгол Улсын Их Хурлын 1996 оны
17 дугаар тогтоолын хавсралтад
өөрчлөлт оруулах тухай**

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн хуулийн 8 дугаар зүйлийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тойрог байгуулах тухай 1996 оны 17 дугаар тогтоолоор батлагдсан хавсралтын Дундговь аймгийн 19 дүгээр тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллын "Мандалговь сумын 4, 5 дугаар баг" гэснийг "Сайнцагаан сумын 1, 2, 8, 9 дүгээр баг", 20 дугаар тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллын "Мандалговь сумын 1, 2, 3 дугаар баг" гэснийг "Сайнцагаан сумын 3, 4, 5, 6, 7 дугаар баг", тойргийн төвийн "Мандалговь" гэснийг "Сайнцагаан" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2. Мөн хавсралтын Дундговь аймгийн 20 дугаар тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллаас "Сайнцагаан", Увс аймгийн 39 дүгээр тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллаас "Хархираа", Хэнтий аймгийн 49 дүгээр тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллаас "Өлзийт", 50 дугаар тойргийн нутаг дэвсгэрийн харьяаллаас "Гурванбаян" гэснийг тус тус хассугай.

3. Энэ тогтоолыг 2000 оны 4 дүгээр сарын 21-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

ДАРГА
Р.ГОНЧИГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

 2000 оны 4 дүгээр сарын
сарын 11-ний өдөр

Дугаар 44

 Улаанбаатар
хот

**БНСУ-ын иргэн Ли Тхе Хөн,
Квон Ен Сүн нарыг "Найрамдал"
медалиар шагнах тухай**

Монгол Улс, БНСУ-ын найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлэхэд оруулж байгаа хувь нэмрийг нь үнэлж Солонгос, Монголын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгийн хүндэт Ерөнхийлөгч Ли Тхе Хөн, БНСУ-ын Хандоны их сургуулийн

профессор Квон Ен Сүн нарыг "Найрамдал" медалиар тус тус шагнасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

 2000 оны 4 дүгээр сарын
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 46

 Улаанбаатар
хот

Дипломат цол олгох тухай

Монгол Улсын төрийн байгууллага болон гадаад харилцааны салбарт үр бүтээлтэй ажиллаж улс орнуудтай тогтоосон найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, төрийн ёслолын албыг боловсронгуй болгон төгөлдөржүүлэхэд оруулж байгаа хувь нэм-

рийг нь үнэлж Төрийн ёслолын албаны дарга Чулууны Батжаргалд Монгол Улсын Онц бөгөөд Бүрэн эрхт элчин цол олгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

 2000 оны 3 дугаар сарын
сарын 8-ны өдөр

Дугаар 37

 Улаанбаатар
хот

Хөтөлбөр батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хө-

телбөр"-ийг 1 дүгээр хавсралтын, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг 2 дугаар хавсралтын, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохицуулж хяналт тавих үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг 3 дугаар хавсралтын ёсоор тус тус баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг улсын хэмжээнд зохицуулан хяналт тавьж ажиллахыг Үндэсний зөвлөлийн дарга бөгөөд Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд Г. Батхүүд даалгасугай.

3. "Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөр,

түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлыг эрхэлсэн асуудлынхаа хүрээнд зохион байгуулан ажиллахыг холбогдох сайд, Засгийн газрын агентлагийн дарга, бүх шатны Засаг дарга, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах орон нутгийн салбар зөвлөлийн дарга нарт үүрэг болгосугай.

**Монгол Улсын
Ерөнхий сайд**

Р. Амаржаргал

Хууль зүйн сайд

Д. Ганболд

Засгийн газрын 2000 оны 37 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Хөтөлбөрийн үндэслэл, хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх хугацаа

1.Үндэслэл

Тээврийн хэрэгслийн өсөлт нь замын хөдөлгөөний ачаалал, нягтралыг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослын тоо өссөний улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, төрийн болон аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн эд хөрөнгөд хохирол учирч, байгаль орчин бохирдон гэмтэж, иргэдийн хэвийн амьдрах

нөхцөл хүндрэхэд хүрч байна. Иймээс хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог сайжруулах, гэмт хэрэг, осолд нөлөөлж буй шалтгаан, нөхцөлийг багасгах зайлшгүй шаардлага тавигдаж байна.

2.Хөтөлбөрийн хамрах хүрээ

Хөтөлбөрийг аймаг, нийслэл, дүүргийн хэмжээнд хэрэгжүүлэх бөгөөд төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн хамтын

ажиллагаа, идэвхтэй оролцоонд тулгуурлана.

3.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, үе шат

Хөтөлбөрийг 2000-2004 онд хоёр үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр үе шат: 2000-2001 онд хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийн талаархи мэдээлэл, судалгааны үндсэн дээр дүгнэлт гарган тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг төлөвлөн хэрэгжүүлэх арга хэмжээг аймаг, нийслэлд зохион байгуулах.

Хоёрдугаар үе шат: 2002-2004 онд хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, осол гарахад нөлөөлж буй шалтгаан,

нөхцөлийг багасгахад чиглэгдсэн хүчин зүйлийн нөлөөллийг дээшлүүлэх, хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааны ажлыг чанаржуулж, замын хөдөлгөөнд оролцогчдын хариуцлага, соёлыг дээшлүүлэх, аюулгүй орчинд хөдөлгөөнд оролцох үндсэн дээр хэрэг, ослын улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд болон төр, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн өмч хөрөнгөд учрах хохирлын хэмжээг бууруулах.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, хэрэгжилтийн шалгуур үзүүлэлт

1.Хөтөлбөрийн зорилго

Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглалд дашгүй дархан байх, Монгол Улсын Үндсэн "Хүн бүр амьд явах, эрх чөлөөтэй байх, хал-хуульд иргэн амьд явах эрхтэй, эрүүл,

аюулгүй орчинд амьдрах, орчны бохирдол, байгалийн тэнцэл алдагдахаас хамгаалуулах эрхтэй гэж заасныг хэрэгжүүлж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослыг

урьдчилан сэргийлэх, хүний амь нас, эрүүл мэнд, өмч хөрөнгийг хамгаалах ажлыг эрчимжүүлэхэд оршино.

2. Хөтөлбөрийн хүрээнд шийдвэрлэх зорилт

1. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, осол гарч байгаа хүчин зүйл, шалтгаануудад судалгаа, дүгнэлт хийж, урьдчилан сэргийлэх тодорхой арга хэмжээ авсны үндсэн дээр хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд хохирол учруулах явдлыг багасгах.

2. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Замын хөдөлгөөний дүрэм, тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан журам, заавар, стандарт болон гарч байгаа хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослын шалтгаан нөхцөл, тэдгээрээс үүссэн хохирлын талаар хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр тогтмол мэдээлж хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх талаархи ажлын агуулга, хэлбэр, чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх.

3. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Замын хөдөлгөөний дүрмийг хөдөлгөөнд оролцогчдоос чанд сахиж хэвшил болгох, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах ажилд төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог сайжруулах.

4. Аймаг, нийслэл, дүүрэгт хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийг нэмэгдүүлж, түүнийг зориулалтын дагуу үр ашигтай зарцуулан тосцох.

5. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг гарах үндсэн шалтгааны нэг согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис хэрэглэсэн үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодож хөдөлгөөнд оролцох явдалтай бүх нийтээр тэмцэх, зөрчил гаргасан этгээдэд эрүүгийн болон захиргааны хариуцлагын тухай хуулиар ногдуулсан хариуцлагыг хүлээлгэх.

6. Тээврийн хэрэгслээс ялгаруулах хорт хий, утааны зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний стандартыг автомашины төрөл бүр дээр тогтоох, зөвшөөрөгдсөн дээд хэмжээнээс илүү хэмжээний хорт хий, утаа ялгаруулж байгаа тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөөнд оролцуулахгүй байх.

7. Замын эвдрэл, гэмтлийг засах, авто замын сүлжээг оновчтой зохион байгуулах, зарим гудамж, зам, талбайг өргөтгөх ажлыг аймаг, нийслэлийн төсөв, орон нутгийн замын сангийн хөрөнгөөр дээс дараатай шийдвэрлэх.

8. Замын хөдөлгөөн зохицуулах /гэрэл дохио/ техник хэрэгслийн хэвийн найдвартай ажиллагааг хангах, гарч буй эвдрэл гэмтлийг цаг тухайд нь засаж арилгах, хөдөлгөөний нягтрал нэмэгдсэнтэй холбогдуулан аймаг, нийслэлийн гол гудамж, замуудад шинээр гэрэл дохио тавьж орчин үеийн шаардлагад нийцсэн техник хэрэгслээр нөхөн хангах, сэргээн засварлах.

9. Аймаг, нийслэлийн гудамж, замын гэрэлтүүлгийг сайжруулах, гэрэлтүүлэггүй болон шинээр байгуулах зам, хорооллын замыг гэрэлтүүлэгтэй болгох арга хэмжээг дээс дараатай авч хэрэгжүүлэх.

10. Хөдөлгөөн зохицуулах замын тэмдэг, заалтыг Замын хөдөлгөөний тухай 1968 оны Венийн конвенц, улсын стандартын шаардлагад нийцүүлэн сольж шинэчлэх, замын бичлэг, тэмдэглэлийг стандартын чанар, тогтоц сайтай материалаар хийх, бичлэг тэмдэглэл хийх техник, төхөөрөмжийг шинэчлэх.

11. Олон улсын чанартай болон хот, аймаг хоорондын улсын чанартай авто замыг иж бүрэн тэмдэгжүүлэх.

12. Авто замыг байнгын арчилгаа, хамгаалалтай болгох зорилгоор:

а) авто замын засвар арчлалтын албыг тогтмол ажиллуулж тэдгээрийн үйл ажиллагааг хариуцсан замынх нь ашиглалтын үзүүлэлт, үйлчилгээний түвшингээр үнэлэх;

б) замын засвар, арчлалт үйлчилгээний зөрдөг авто замын сангаас санхүүжүүлэх.

13. Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг оновчтой зохион байгуулах, аймаг, нийслэлийн ачаалал ихтэй замуудын хөдөлгөөний чиглэл зохион байгуулалтад өөрчлөлт оруулах, тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчдын хөдөлгөөнд зориулсан нүхэн болон гүүрэн зам, гарц байгуулах, хөдөлгөөн хязгаарласан өнгө үзэмжтэй хашлага хийж ашиглах.

14. Тээврийн хэрэгслийн улсын үзлэг, тооллогыг техникийн оношилгоо, лабораторийн болон тусгай багаж хэрэгслийн тусламжтайгаар мэргэжил, чанарын өндөр түвшинд явуулж байх.

15. Тээврийн хэрэгслийн техникийн үйлчилгээ, засварыг тогтоосон горимын дагуу хийж байх, техникийн бүрэн бүтэн байдлын талаар тээврийн хэрэгсэл эзэмшигчдээс хүлээх хариуцлагыг өндөржүүлж хяналт тавин ажиллах.

16. Тээврийн хэрэгслийн жолоочийн сургалтын чанарыг дээшлүүлэх, жолооч бэлтгэж байгаа системийг боловсронгуй болгож, олон улсын түвшинд хүргэх.

17. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг болон зам тээврийн ослоос учирсан хор хохирлыг харуулсан санамжийг зам дагуу байрлуулах, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлэх ажлыг өргөн хүрээтэй зохион байгуулах.

18. Замын цагдаагийн газрын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, материаллаг баазыг нь бэхжүүлж, автомашин, мотоцикл, холбооны болон бусад техник хэрэгслээр хангах, автомашин, мотоциклтэй явуулын хяналтын эргүүлийг нэмэгдүүлэн тэдгээрийн үйл ажиллагааг тогтмол болгох.

Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах албаны боловсон хүчнийг шилж сонгох, ажил мэргэжилд нь сургаж дадлагажуулах, мэргэ-

жлийн ур чадварыг нь дээшлүүлэх замаар цагдааг офицер болгох.

19. Замын хөдөлгөөнд оролцогчид харилцан бие биенээ, түүний дотор бага насны хүүхэд, хараа, сонсголгүй зорчигчийг хүндэтгэх соёлыг хэвшүүлэхэд чиглэгдсэн ажил зохион байгуулах.

20. Төв болон орон нутгийн төсөв, гадаад орон болон олон улсын байгууллагын хандив, тусламжид тулгуурлан цэцэрлэгийн ахлах бүлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн хүүхдүүдэд замын хөдөлгөөний дүрэмтэй танилцах, анхан шатны мэдэгдэхүүн олгох зорилго бүхий иж бүрэн "сургалтын цогцолбор" полигоныг аймаг, нийслэлд байгуулж ажиллуулах.

21. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр гадаад орнуудын туршлага судлах.

Гурав. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

1.Хөтөлбөрийн зохион байгуулалт

Хөтөлбөрийг улсын хэмжээнд зохион байгуулах ажлыг Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулж хяналт тавих Үндэсний зөвлөл болон аймаг, нийслэл, дүүргийн салбар зөвлөл хэрэгжүүлэх бөгөөд Үндэсний зөвлөлийн дарга нь Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд, аймаг, нийслэл, дүүргийн салбар зөвлөлийн дарга нь тухайн шатны Засаг дарга байна.

Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг Засгийн газраас, аймаг, нийслэл, дүүргийн салбар зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг тухайн шатны Засаг дарга батална. Үндэсний болон салбар зөвлөлийн ажиллах журмыг Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд батална.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг холбогдох яам, агентлаг болон бусад байгууллага өөр өөрийн шугамаар хариуцан зохион байгуулна.

2.Хөтөлбөрийн санхүүжилт

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлд заасан хөрөнгийн 20 хүртэл хувийг хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөрт тусгагдсан урьдчилан сэргийлэх болон сурталчилгааны үйл ажиллагаанд зарцуулна.

Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга нь хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн төсөвтөө тусган Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар шийдвэрлүүлнэ.

Замын хөдөлгөөн зохицуулах албаны материаллаг баазыг бэхжүүлэх, замын эвд-

рэл, гэмтлийг засах, зам, талбайг өргөтгөх, хөдөлгөөн зохицуулах замын тэмдэг, тэмдэглэл, гэрэлтүүлгийг сайжруулах, шинэчлэхэд шаардагдах хөрөнгийг төв, орон нутгийн төсөв, Замын сангийн хөрөнгөөс санхүүжүүлнэ.

Замын хөдөлгөөн зохицуулах (гэрэл дохио) техник хэрэгслийг шинэчлэх, тэдгээрийн байнгын хэвийн ажиллагааг хангахад шаардагдах хөрөнгийг аймаг, нийслэлийн төсөв, иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллага, олон улсын байгууллагын хандив, тусламжийн хөрөнгөөр санхүүжүүлнэ.

3. Олон улсын хамтын ажиллагаа

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, хөтөлбөрт тусгагдсан зорилтуудыг шийдвэрлэхэд хоёр талын болон олон улсын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлнэ.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд гадаад орон, олон улсын байгууллагаас үзүүлж буй зээл, тусламжийн хөрөнгийг үр дүнтэй зарцуулна.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн үр дүн

Хөтөлбөрийн үр дүн дараахь үзүүлэлтийг харгалзан дүгнэнэ:

1.Гарч байгаа хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослын түвшин тогтворжиж, цаашид өсөлт нь буурах;

2.Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн эд хөрөнгөд учирч байгаа хохирлыг бууруулах;

3.Аймаг, нийслэлийн автозамын сүлжээ, замын хөдөлгөөний зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, авто замын тэмдэгжүүлэлт, гудамж замын гэрэлтүүлгийг сайжруулан тэдгээрийг харууцсан эзэнтэй болгох;

4.Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, осолд хүүхэд өртөх явдлыг бууруулах.

Засгийн газрын 2000 оны 37 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө

Д/д	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцан гүйцэтгэх байгууллага
Нэг. Удирдлага зохион байгуулалт, эрх зүйн үндсийг боловсронгуй болгох чиглэлээр			
1.	Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх ажлыг зохицуулж, хяналт тавих салбар зөвлөлүүдийг байгуулан ажиллуулах	2000 оны I улиралд	Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга
2.	Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, осол гарч байгаа хүчин зүйл, шалтгаануудад судалгаа дүгнэлт хийж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх	2000-2004 онд	Үндэсний зөвлөл, аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга
3.	Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх ач холбогдлыг нэмэгдүүлэхийн тулд эрүүгийн болон захиргааны хариуцлагын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, тайлбар гаргуулах талаар санал боловсруулах	2000-2001 онд	Хууль зүйн яам, Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар
4.	Авто замын тухай хууль болон Авто тээврийн тухай хууль шинээр батлагдсан, Цагдаагийн байгууллагын болон Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан доорхи эрх зүйн актуудыг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх: а) тээврийн хэрэгсэлд тусгай дуут болон гэрэл дохио тавьж хэрэглэх стандарт; б) замын гэрэл дохионы стандарт; в) тээврийн хэрэгслийн улсын дугаарын стандарт;	2000 онд 2000-2001 онд	Стандартчилал, хэмжил зүйн үндэсний төв, Цагдаагийн ерөнхий газар

	<p>г) олон улсын болон улсын чанартай авто зам, хот, төв, суурин газрын доторхи гудамж, замын төлөвлөлтийн норм, стандартыг шинэчлэн боловсруулж гаргах; д) замын засвар, арчлалтын байгууллагуудын ажлын үнэлгээний журам боловсруулан мөрдүүлэх; е) замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар гарсан хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг системчлэн гаргаж хэвлүүлэх</p>	<p>2000-2001 онд 2000 онд 2000-2001 онд</p>	<p>Авто замын газар, Нийслэлийн Засаг дарга, Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Сангийн яам, Төрийн өмчийн хороо Замын цагдаагийн газар</p>
5.	<p>Замын хөдөлгөөний дүрмийн тайлбар (ном) боловсруулан гаргаж хэвлүүлэх</p>	<p>2000 онд</p>	<p>Хууль зүйн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар</p>
6.	<p>Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослын тоо бүртгэлийн зааврыг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх</p>	<p>2000 оны I улиралд</p>	<p>Хууль зүйн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар</p>
7.	<p>Монгол улсад ашиглагдаж, ажиллаж байгаа тээврийн хэрэгсэл, жолоочийн талаархи мэдээллийн компьютерийн нэгдсэн сүлжээг аймаг, нийслэл, дүүрэгт байгуулах, хууль хяналтын болон аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдэд лавлагаа өгөх журмыг боловсруулж мөрдүүлэх</p>	<p>2000 оны I улиралд</p>	<p>Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Хууль зүйн яам</p>
8.	<p>Эзэн холбогдогч нь тогтоогдоогүй байгаа хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийн бүртгэл, судалгааг гаргаж нөхөн илрүүлэх ажлыг зохион байгуулах</p>	<p>2000 оноос</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн цагдаагийн газар, хэлтэс</p>
9.	<p>Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослын газар үзлэг хийх, осол, хэргийн үл мөрийг хамгаалах, бэхжүүлэх журам, арга-члалыг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх</p>	<p>2000 оны I улиралд</p>	<p>Цагдаагийн ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар</p>
10.	<p>Тээврийн хэрэгслээс ялгаруулах хорт хий, угааны зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээний стандартыг тогтоох, түүнд хяналт тавих техник хэрэгслээр хангах</p>	<p>2000 оноос</p>	<p>Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Байгаль орчны яам, Хууль зүйн яам, Стандартчилал, хэмжил зүйн үндэсний төв</p>
11.	<p>Техникийн улсын үзлэг, тооллогыг оношилгоо лабораторийн багаж хэрэгслийн тусламжтайгаар мэргэжлийн өндөр түвшинд явуулдаг журамд шилжих. Аймаг, нийслэлийн шалган бүртгэх товчоо, олон улсын болон улсын чанартай гол замыг түшиглүүлэн автомашины жолоо, тоормоз, явах ангийн засвар</p>	<p>2000 оноос</p>	<p>Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Хууль зүйн яам, аймаг, нийслэл,</p>

	үйлчилгээ, тохиргоо хийх цэг байгуулж ажиллуулах		дүүргийн Засаг дарга Дэд бүтцийн хөгжлийн яам, Хууль зүйн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар Цагдаагийн ерөнхий газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга Цагдаагийн ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар Замын цагдаагийн газар Цагдаагийн ерөнхий газар
12.	Улсын стандартын шаардлага хангаагүй тээврийн хэрэгслийг замын хөдөлгөөнд оролцуулахгүй байх	2000-2001 онд	
13.	Замын цагдаагийн газрын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын хяналтын улсын байцаагчдад тавигдах шаардлагыг өндөржүүлэхийн тулд цагдааг офицер болгох, автомашин, мотоцикл, холбооны болон бусад техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээг хөрөнгө оруулалт, зээл, тусламжийн хөрөнгөөр дэс дараатай шийдвэрлэх	2000 оноос	
14	Хөдөлгөөн зохицуулах албаны байцаагч, цагдаа нарын авто техник болон хууль эрх зүйн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх, тэдгээрийг Цагдаагийн академид давтан сургах	2000-2004 онд	
15.	Алба хаагчдын үйл ажиллагаанд хууль ёсыг дээдлэн хүндэтгэх, хөдөлгөөнд оролцогчидтой соёлч боловсон хандах зарчмыг хэвшүүлэхэд чиглэгдсэн сургалт, хүмүүжлийн ажлыг байнга зохион байгуулах	2000 оноос	
16.	Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр гадаад орны туршлага судлах	2000 оноос	
Хоёр. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад яам, агентлаг, нутгийн захиргааны байгууллагуудын оролцоо			
17.	Аймаг, нийслэлийн болон аймаг хоорондын зам, замын тэмдэг, тэмдэглэл, гэрэлтүүлгийн байдалд тусгай удирдаж, төлөвлөгөө гарган хамтарсан үзлэг шалгалтыг жилд 2-оос доошгүй удаа хийж эвдрэл гэмтлийг тухай бүрт засаж арилгуулах, тэмдэгжүүлэх арга хэмжээ авах	2000-2003 онд	Авто замын газар, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн газар, хэлтсийн дарга
18.	Замын хөдөлгөөний ачааллын байдлыг харгалзан шаардлагатай гудамж, зам, талбайг өргөтгөх, шинэчлэх, засварлах ажлыг төсөв, Замын сангийн хөрөнгөөр хийлгэж байх	2000 оноос	Авто замын газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга

19.	Тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчдын хөдөлгөөнийг тусгаарласан нүхэн болон гүүрэн зам, гарам байгуулах, хөдөлгөөнийг хязгаарласан өнгө үзэмжтэй хаалт, хашлага хийж ашиглах	2000-2004 онд	Авто замын газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга
20.	Аймаг, нийслэлийн төвийн гэрэлтүүлэггүй гудамж, зам, талбай болон хорооллыг гэрэлтүүлэгтэй болгох арга хэмжээ авах	2000-2004 онд	Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга
21.	Олон улс, улс болон орон нутгийн чанартай зам, гүүр, аймаг, нийслэлийн төвийн гудамж, талбай, замын засварын ажлыг хариуцан гүйцэтгэх үүрэг бүхий замын засвар, арчлалтын шугамын албадэг бий болгон ажиллуулах	2000-2004 онд	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
22.	Орон нутгийн замын санг хуулийн дагуу бүрдүүлж зам, гүүр засаж арчлах, тэмдэгжүүлэх, хамгаалахад зарцуулж байх	2000 оноос жил бүр	Сангийн яам, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
23.	Авто зам, замын байгууламжийн бүрэн бүтэн байдал, ашиглалтад тавих хяналтыг тогтмолжуулж, үр нөлөөг дээшлүүлэх, авто замын улсын байцаагчдыг бүх аймагт томилуулан ажиллуулах	2000 онд	Дэд бүтцийн улсын хяналтын алба, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга
24.	Байгаль орчныг хамгаалах талаархи хууль тогтоомжийн биелэлтэд хамтарсан үзлэг хийж илэрсэн зөрчил, дутагдлыг хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлэх	Жилд 2 удаа	Байгаль орчны яам, Хууль зүйн яам, Цагдаагийн Ерөнхий газар
25.	Аймаг, нийслэлийн төвийн гудамж, замын хөдөлгөөн зохицуулах гэрэл дохио, техник хэрэгслийн хэвийн найдвартай ажиллагааг хангах, шаардлагатай зам, уулзварт шинээр гэрэл дохио тавих	2000 оноос	Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга, Замын цагдаагийн газар
26.	Аймаг, нийслэлийн гол гудамж, замын тэмдэг, тэмдэглэлийг улсын стандартын шаардлагад нийцүүлэн хийх	Жилд 2 удаа	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, Замын цагдаагийн газар
27.	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал шууд нөлөөлөхүйц хальтиргаа, гулгаа үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах	2000-2004 онд	Үйлдвэр, албан газар, байгууллагын дарга
28.	Аймаг, нийслэлийн гол зам, шалган бүртгэх товчоо, буудлын дэргэд хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, түүний хор	2000 оноос	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга

Гурав. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хийх ажил.

	<p>хохирлыг харуулсан, фото зураг, дохио, санамх, зөвлөгөө бүхий мэдээлэл, лавлагааны самбар хийж байрлуулах</p> <p>Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, ослоос урьдчилан сэргийлэх, түүнээс учирсан хохирлыг харуулсан санамж, плакат, гарын авлага, сургалтын материал бэлтгэн гаргаж бүх нийтийн хүртээл болгох ажлыг урьдчилан сэргийлэх ажлын жил бүрийн төсөвт тусган хэрэгжүүлэх</p> <p>Замын хөдөлгөөний дүрмээр плакат болон слайд хийж сургалт, сурталчилгаанд ашиглах</p>		<p>Цагдаагийн газар, хэлтсийн дарга</p> <p>Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга</p> <p>Цагдаагийн газар, хэлтсийн дарга</p> <p>Гэгээрлийн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар</p>
29.		2000 оноос	
30.		2000 оноос	
31.	<p>Ерөнхий боловсролын сургуулийн бага, дунд, ахлах анги болон цэцэрлэгийн хүүхдэд замын хөдөлгөөний дүрмийн мэдлэг, дадлага олгох сэдэв боловсруулан сургалтын хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлэх. Сургууль болон цэцэрлэгт Замын хөдөлгөөний дүрмийн булан, танхим байгуулж ажиллуулах</p>	2000 оноос	<p>Гэгээрлийн яам, Нийслэлийн боловсролын газар, аймгуудын боловсрол, соёлын төв</p>
32.	<p>Замын хөдөлгөөнд оролцогчдын сахилга, соёлыг дээшлүүлэх чиглэлээр аймаг, нийслэлд "Хөдөлгөөний соёл" сэдэвт аян, ерөнхий боловсролын сургуулийн бага ангийн хүүхдийн дунд "Ногоон гэрэл цагаан шугам" уралдаан, цэцэрлэгийн хүүхдийн дунд "Замын хөдөлгөөний цагаан толгой" тэмцээнийг үе шаттай зохион байгуулж, тэргүүний сургууль, цэцэрлэгийг шалгаруулж, урамшуулж байх</p>	жил бүр	<p>Гэгээрлийн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн боловсролын газар, боловсрол, соёлын төв</p> <p>Аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга.</p>
33.	<p>Аймаг, нийслэлд замын хөдөлгөөний дүрмийн сургалт явуулах материаллаг бааз бүхий сургалтын иж бүрэн цогцолбор байгуулж түүнийг түшиглэн үзүүлэх сургууль, нээлтэй хичээл явуулж хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр сурталчлах.</p>	2000 оноос	<p>Цагдаагийн газар, Боловсролын газар, боловсрол, соёлын төв</p>
34.	<p>Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад нийгмийн хэв журам хангах олон нийтийн байцаагчдыг татан оролцуулах, тэдэнд гудамж, зам, талбай, авто бааз, аж ахуйн нэгж, байгууллага, сургууль, орон сууц гудамжны хороо зэргийг хариуцуулан ажлыг нь дүгнэх урамшууллын хөшүүрэг бий болгон ажиллуулах</p>	2000 оноос	<p>Хууль зүйн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар, аймаг, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга</p>
35.	<p>Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг ноцтой гэмт хэрэг, ослын шалтгаан, хор холбогдлыг осол, хэргийн газраас сурвалжлан хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр иргэдэд мэдээлэн сэрэмжлүүлэх</p>	2000 оноос	<p>Үндэсний радио, телевиз, аймаг, нийслэлийн цагдаагийн газар, хэлтсийн дарга</p>

36.	Үзвэр, ажил, хичээл тарах үед хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар санамж анхааруулга өгч байх	2000 оноос	Үйлдвэр, албан газар байгууллага, их, дээд, ерөнхий боловсролын сургууль, коллеж, үзвэр, үйлчилгээ эрхэлдэг байгууллагын дарга
37.	Ерөнхий боловсролын сурагчдаас бүрдсэн "Өсвөрийн зохицуулагчдын бүлэг"-ийг байгуулж тэдгээрийн ажиллах журмыг баталж сургуулийн ойролцоох гудамж, замд хүүхдийг осол, хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд оролцуулах	2000 оноос	Нийслэлийн боловсролын газар, аймгуудын боловсрол, соёлын төв, Хууль зүйн яам, Цагдаагийн Ерөнхий газар
38.	Зорчигч тээврийн үйлчилгээ явуулж байгаа тээврийн хэрэгслийн дотор зорчигчдод хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж явах анхааруулга, санамж байрлуулах, микрофоноор анхааруулж байх	2000 оноос	Зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхэлж буй аж ахуйн нэгж, байгууллагын дарга
39.	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, осол гарах үндсэн шалтгааны нэг болох согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис хэрэглэсэн үедээ тээврийн хэрэгсэл жолоодож хөдөлгөөнд оролцох явдалтай бүх нийтээр тэмцэх, эдгээр зөрчил гаргасан этгээдэд эрүүгийн болон захиргааны хариуцлагын тухай хуулиар ногдуулсан хариуцлагыг хүлээлгэх	2000 оноос	Хууль хяналтын болон аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд
40.	Замын хөдөлгөөний дүрмийн зөрчил болон хөдөлгөөний аюулгүй байдалд нөлөөлж болохуйц хүчин зүйлсийн талаар иргэд, байгууллагаас мэдээлэл хүлээн авах, шалган шийдвэрлэж хариу өгөх журмыг боловсруулах	2000 оноос	Цагдаагийн Ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар
41.	Замын хөдөлгөөнд оролдогчид нь харилцан бие биеэ, түүний дотор бага насны хүүхэд, хараа, сонсголгүй зорчигчийг хүндэтгэх соёлыг хэвшүүлэх ажлыг зохион байгуулах.	2000 оноос	Цагдаагийн Ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар
42.	"Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал" сэдвээр эрдэм шинжилгээ, онол практикийн бага хурлыг нийслэл, зарим аймагт бүсчлэн зохион байгуулах	2000-2003 онд	Хууль зүйн яам, Цагдаагийн Ерөнхий газар, Замын цагдаагийн газар

Засгийн газрын 2000 оны 37 дугаар
тогтоолын 3 дугаар хавсралт

“ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ХӨТӨЛБӨР”-ИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АЖЛЫГ ЗОХИЦУУЛЖ ХЯНАЛТ ТАВИХ ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

Зөвлөлийн дарга	-Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд
Зөвлөлийн дэд дарга	-Хууль зүйн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга
Гишүүд:	-Авто замын газрын дарга;
	-Авто тээврийн газрын дарга;
	-Эрүүл ахуй, халдвар судлалын хяналтын албаны дарга;
	-Дэд бүтцийн улсын хяналтын албаны орлогч дарга;
	-Стандартчилал, хэмжил зүйн үндэсний төвийн дарга;
	-Байгаль орчны хяналтын улсын ерөнхий байцаагч;
	-Сангийн яамны Төсвийн газрын дарга;
	-Гэгээрлийн яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын дарга;
	-Улаанбаатар хотын ерөнхий менежер;
	-Хууль зүйн сайдын дэргэдэх гэмт хэрэгтэй тэмцэх бодлого, зохицуулалтын албаны дарга;
	-Цагдаагийн ерөнхий газрын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хэлтсийн дарга;
	-Монгол телевизийн дарга;
	-Монголын радиогийн дарга;
	-Монголын хүүхдийн төлөө үндэсний төвийн дарга (өөртэй нь тохиролцсоноор);
	-Нийслэлийн замын цагдаагийн хэлтсийн дарга;
	-Монголын оюутны холбооны ерөнхийлөгч (өөртэй нь тохиролцсоноор);
	-Авто тээвэр эрхлэгчдийн үндэсний нийгэмлэгийн гүйцэтгэх захирал (өөртэй нь тохиролцсоноор).
Нарийн бичгийн дарга	-Замын цагдаагийн газрын дарга.

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газраас гаргав.
Хаяг: <<Төрийн мэдээлэл>> эмхтгэлийн зөвлөл

Улаанбаатар-12
Төрийн ордон

☎ 329612
Индекс 14003

Төр, Засгийн Үйлчилгээ Аж Ахуйг
эрхлэх газрын харьяа
Хэвлэх үйлдвэрт хэвлэв.

☎ 327806
320407